

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCLXXX. Raptor reversus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

quantum plurimum potuit: diu moratus est, detinuit, dum pecunia affertur, dum repetitur, dum numeratur: fuerat tuæ curæ, tuæ severitatis intervenire, & aliquid facere fortius. Ergo fortunæ agendas esse gratias puto, quod emissus dicitur, qui potuit erumpere.

CCLXXX.

Raptor reversus.

RAPTA RAPTORIS AUT MORTEM OPTET, AUT NUP-
TIAS. Quidam rapuit & profugit. Raptam pater alii collocavit.
Rediit postea qui rapuerat: vult illum ad magistratus educere pater:
patitur ille se educi: rapta tacet: maritus contradicit.

S E R M O.

¹ Actionem oportet esse summissam & blandam, nam primum omnium dicendum est ei adversus socerum: deinde ita dicendum est, ut sciamus hoc agere eum ut socer sit. Præterea causa illius nihil habet firmiter quam sit aliena. Etiam sollicitudo quodammodo temperanda est, ut neque desperare, neque securus esse videatur, sed modus & color declamationis sic ducendus est: quæstiones illæ erunt, an educi rapta nisi protinus possit: an etiam si tempore interposito potest, possit tamen post nuptias: an quia ante educi non potuit raptor, nunc educi debeat: quo animo pater educere ad magistratus velit: an patiente eo qui educendus est, contradicere liceat: an æquum sit, quo animo hic educat. Scio posse quæri, an illa quæstio quæ ad personam pertinet, & in prima parte ponenda est, quæ à me supra constituta est. Ego aliquid in hoc ordine etiam themate spectavi, quo loco ponitur illud, ² quod tacente rapto hic loqua-

tur,

liæ pertineat. de quo Ulpianus in l. 25. ff. ad legem Juliam de adult. hoc modo, qui ejus rei testanda causa adulterum quantum plurimum potuit, retinuit. & postea, remissus, non emissus, ut cum Ulpiano loquamur. *Ærodius.*

¹ Quintilian. lib. 7. Instit. orator. cap. 9. Ratiocinativus status in has fere species venit, an quod semel jus est, idem & sæpius: an quod in uno, & in pluribus: an quod ante, & postea. ut, Raptor profugit, rapta nupsit: reverso illo

petit optionem. *Ærodius.*

² Quod tacente rapto, hic loquatur. Nempe maritus qui contradicit. nam si quæ sunt contradicendi partes, hæc potius raptori (ut quidem videtur) quam marito conveniunt. Raptor enim præscriptione uti posset, si non intra tempus agis, nec alii in presenti nupta es. Sed maritum, est aliquid quod ab hac contradictione dimoveat, cui jam liquet se virginem non duxisse: ut nunc de retinenda uxore minus sollicitus esse debeat. Sed ta-

tur, quid velit spectari & illud, quod affectibus, qui sequuntur sunt, magis hæc quaestio, quam ulla alia conjuncta est.

DECLAMATIO.

SI contradiceret ipse qui rapuit, id est, si timeret, sic pro se ageret, Educere tibi ad magistratus raptorem non licet, nisi statim: quare? quoniam omnium vel poenarum vel præmiorum tempus aut constitutum est, aut præsens: quotiens finitur dies expectandus: quotiens vero non differtur, præsens est. Itaque sicut si dies finiatur, nihil ultra eum juris futurum est: ita die non præfinito, proximum esse manifestum est, nihil ultra proximum jus sit. Id porro quod in quolibet jure alio manifestum foret, in hac lege apertius est: quin enim dicit? **RAPTA RAPTORIS MORTEM VEL NUPTIAS OPTET.** Neutra res est, quam differri oporteat: sive is est raptor qui poenam mereatur, non meretur advocationem: sive ignoscitur raptori, non debent habere moram nuptiæ inchoatæ. Si tantum non statim educeres, hæc fortiter dicerentur: nunc educere vis post nuptias. Utrum igitur jure prius, an æquitate consistes? jus ipsa legis positione manifestum est: nam cum raptam educi in hoc jubeat, ut mortem vel nuptias optet: manifesto ostendit eam educi oportere cui utrunque liberum sit. Præterea jam ne raptæ quidem nomen habere potest, quæ nupta est: sicuti nomen pupillorum legitimo tempore finitur: sicut orbam nemo post nuptias dixerit: sicuti virginis appellationem nox illa maritalis aufert: ita ne rapta quidem dici potest, quæ maritum habere coepit. Licet igitur raptæ permissum sit quocumque tempore optare, nuptæ optare permissum non est. Hæc ex lege manifesta sunt, illa ex æquitate. Ante omnia non tam duram esse lex voluit conditionem, ut

semper

men hoc vel aliquanto magis ad maritum, quam ad raptorem pertinet, &c. quam lacunam ita replevimus ex sequentibus his, conjectura ducti. Idem.

[Itaque sicut, &c.] Itaque sicut si dies finiatur, nihil ultra illum juris futurum est. Pith.

semper raptor puniretur: ideo & misericordiæ locum fecit. Et idcirco jam non ad ipsum tantummodo, qui rapuit, sed etiam ad eum qui eduxit, pertinet, qui certe nihil peccavit, qui certe manere potuit. Hoc loco mihi illud opponitur, non potuisse ante educi eum. Quasi vero intersit causæ, qua ratione jus interierit. Profugerat, inquit, raptor: scio quid facillimum sit dicere: persecutus esses, inquisisses, si verus hic dolor, si vera indignatio erat, non omisisses. Non hoc illi profuit, quod profugit, sed illud quod redire permisisti. Fortasse enim contentus fueris hac ipsa pœna exilii: satis vindicatum te credideras. Ne illud quidem verendum, ne raptoribus exemplum profugiendi permittamus, si optari ad versus eos amplius non potuerit. Satis enim magnum supplicium hoc est, & certum: nam is, qui permanserit, sperare & nuptias poterit, etiam si mortem timebit: ei vero, qui profugerit, exilium sine dubitatione erit patiendum. Hæc diceret ipse, quæ nunc ego dico: quoniam ille non dicit, & obstare nihil hoc loco putat jus. Si non possem reddere rationem, iudices, quantum mea interesset id, quod vindico, illud tamen responderem. Pro jure loqui nemini non licet. Conveniat inter vos fortasse: hoc est, quod sollicitissimum facit: Loquar tamen pro lege, loquar pro æquitate. Quid si vero hoc (ut paulo ante dixi) aliquanto magis ad me, quam ad raptorem pertinet? periclitor enim nuptiis, periclitor matrimonio non una nocte cognito: nec propter errorem fortasse, nec propter injuriam, sed delecto, sed probato, sed impetrato. Tentat me adversus hæc socer spe fallere, & non

¶ Et idcirco jam non ad ipsum tantummodo.] Noluit lex ut semper raptor puniretur, perpetuaque esset adversus eum accusatio & electio. Ita fit cum rapta nullam amplius actionem habeat, quæ non præscriptione excludi possit, ut jam hoc iudicium non tantummodo ad raptorem, sed ad maritum pertineat, atque adeo magis, quod ipse omnino nihil peccavit, nec ullam fugiendi causam habuit: ejus vero interest ne ei uxor abducatur. Ergo præcedentia sic dicta sunt quasi raptor contradiceret: sequentia sunt mariti ex se suo jure suoque nomine contradicentis. *Ærodius.*

& non palam ostendit quid sit optaturus: ita blanditur tamen actioni libenter: iudicium credo, remansura est in meo matrimonio, misereor raptoris, neque ego primus coepi. Misereor, erravit fortasse, ut scelus commiserit: homo, dum periclitatur, etiam imago poenae me confundit: hoc cum mihi accidat, quid accidere potest puellae? Neque ego tamen illum defendo: fecit enim rem improbam, fecit rem inconsultam: sed exulavit, sed abfuit. Haec si considerem: illud vero ad metus pertinet, & tamen non ego de uxore diffido, non de animo illius dubito, alioqui minus sollicitus essem. Scio meruisse me ut amarer, scio obsequium, scio omnia maritalia officia plena indulgentia consequutum. Illud dubito qui possit, cumeducta fuerit ad magistratus, cum ille periturus jacuerit ad pedes, cum produxerit propinquos, cum amicos, quare alius dicat uxori meae, Amo; & ideo rapui: quare sit qui contra me dicat. Misere timeo favorem illum populi, misericordiam civitatis. Quid autem fieri iniquius potest, quam abduci mihi uxorem propter quam aliquando raptor ausus sit reverti? qui ipse satis iudicavit non esse legi locum, quod reversus est? Confundit me maxime spes illius, cum timeret, profugit, ac nunc educi se patitur. Silentium quidem uxoris meae ego vero neque suspectum habeo, neque timeo: decet hoc matronalem pudorem: & sieducta ad magistratus fuerit, hoc illam maxime facturam arbitror ut taceat. Quare, socr. tu opta, si hoc quaesisti educendo raptorem ad magistratus, ut confunderes, ut terreres, ut te metu illius vindicares: intellectum artificium tuum est:

non

r Ita blanditur tamen, &c.] Ita blanditur actione libenter, iudices, credo, remansura est in eo matrimonio. Sic lego. Sed minuta isthaec prosequi magis piget quam pudet, itaque ea tantum notabimus quae majoris momenti videbuntur: caetera lectoris diligentiae relinquemus. Pith. Ita blanditur actioni libenter.] Quis ferat hic fastidium praestantissimi viri?

Hocne minutum? Atqui locus est corruptissimus, ac quod ille substituit, sine sensu. De verbis animum despondeo: sed sententia huiusmodi quid requirit: ita blanditur tamen, ac si non poeniteat iudicii eum. Nempe in me genero legendo. Credo, remansura est in meo matrimonio. Gronovius.

non timet. Tuere nuptias quas junxisti, tuere matrimonium quod copulasti: istum raptorem puta abesse.

CCLXXXI.

Abdicandus cum gladio.

Qui abdicatur, contradicit: inter moras iudicii, stricto gladio occurrit in solitudine patri: rogavit, ut sibi abdicationem remitteret, & cogit jurare: juravit ille, & accusat filium parricidii.

S E R M O.

Narratione preparandum est, ut quoniam nulla certa causa est abdicationis, videatur pater parricidii suspitione fecisse, & has insidias praevidisse. Quaestiones illae sunt, an ad legem parricidii satis sit probare, hoc in reo propositum fuisse: an hoc propositum huic fuerit.

D E C L A M A T I O.

Primum hoc mihi responde, an occisuri habitu fueris: non enim tibi proderit dixisse, Non feci. Nunquam mens exitu aestimanda est. Nam & qui impetum in patrem stricto gladio fecisset, retentus, diceret, Non occidi: si venenum paratum deprehendissem, diceres, Non occidi: quin etiam si permittitur ista defensio: & ille potest dicere se non occidisse; qui percussorem summiserit. Satis ergo est probare animum parricidæ. Superest ut cogitetis, an hic animum habuerit. Si occultius esset conjectura ducenda, dicerem, turpem adolescentem: dicerem, abdicatus est: & si innocens magis poterit irasci. Sed quid causam infirmo dicendo? in aliqua vos positos specula putate illa quæ facta sunt videri. Abdicatus in solitudine est: locus opportunus insidiis, habet gladium, instrumentum parricidii: accedit ad patrem, manuque sublata, rogo, dicit, imo jubet. Non sunt enim preces, ubi negandi libertas non est. Utriusque intuemini animum, & si videtur, prius meum. Occisurum te non dubitavi: ideoque ille severus, negare non potui: reliqua à vestris animis in-
terro-